

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 8. detsember 2016
(OR. en)

15406/16

SOC 788
EMPL 532
ANTIDISCRIM 82
GENDER 46
JAI 1075
EDUC 424
JEUN 109
FREMP 203
COHOM 161

MENETLUSTE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	8. detsember 2016
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	14294/16 SOC 688 EMPL 471 ANTIDISCRIM 67 GENDER 41 JAI 934 EDUC 364 JEUN 97 FREMP 183 COHOM 141
Teema:	Romade integreerimise kiirendamine – Nõukogu järeldused (8. detsember 2016)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused romade integreerimise kiirendamise kohta, mille tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu võttis vastu 8. detsembril 2016 toimunud 3507. istungil.

Romade¹ integreerimise kiirendamine – Nõukogu järeldused

TULETADES MEELDE, ET

1. Võrdsus kuulub Euroopa Liidu alusväärtuste hulka ning selle üks konkreetne ülesanne on võitlus sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu.
2. Oma poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel võtab liit arvesse kõrge tööhõive taseme edendamise, piisava sotsiaalse kaitse tagamise, sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse ning hariduse, koolituse ja inimeste tervise kaitse kõrge tasemega seotud nõudeid.
3. Nõukogule on antud volitused võtta asjakohaseid meetmeid, et võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel. Nõukogu on nimetatud volitusi kasutanud direktiivi 2000/43/EÜ vastuvõtmisega, milles on sätestatud raamistik rassilise või etnilise päritolu alusel toimuva diskrimineerimise vastu võitlemiseks kogu liidus seoses tööhõive ja koolituse, hariduse, sotsiaalkaitse (sealhulgas sotsiaalkindlustus ja tervishoid), sotsiaaltoetustega ning kaupade ja teenuste (sealhulgas eluaseme) kättesaadavuse ja pakkumisega.

¹ Sarnaselt muude Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja nõukogu poliitiliste dokumentidega kasutatakse käesolevates järeldustes terminit „roma“ ühisnimetajana, mis hõlmab ka teisi samalaadse kultuuritaustaga rahvastikurühmi, nagu sintid, *travellerid*, kaaled, *gens du voyage* jne, sõltumata sellest, kas nad on paiksed või mitte.

4. Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaselt on keelatud igasugune diskrimineerimine, sealhulgas diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu, ning ühtlasi on hartas sätestatud, et sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemiseks tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud eeskirjade kohaselt rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid.
5. Käesolevad järeldused tuginevad Euroopa Ülemkogu, nõukogu, Euroopa Parlamendi ja komisjoni eelnevale tööle ja võetud poliitilistele kohustustele ning teiste asjaomaste sidusrühmade tööle, sealhulgas I lisas loetletud dokumentidele.
6. Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik² aastani 2020 loodi 2011. aastal komisjoni teatisega „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020“, milles paigutati asjaomane teema ELi tegevuskava prioriteetide sekka ja tehti ettepanek kindlate meetmete võtmiseks. Seejärel võttis nõukogu vastu järeldused „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020“ ja peagi kutsus Euroopa Ülemkogu üles järeldusi kiiresti rakendama.

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

7. KINNITAB VEEL KORD romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku aastani 2020, mille alusel võtsid ELi liikmesriigid kohustuse töötada laiemas sotsiaalse kaasamise meetmete kontekstis välja ja viia ellu romasid käsitlevad ühtsele tõenduspõhisele lähenemisviisile tuginevad riiklikud integratsioonistrateegiad või integreeritud poliitikameetmed, ja nende üle järelevalvet teha.

² Käesolevates järeldustes mõistetakse „strateegiate“ all „integreeritud poliitikameetmeid“ ja sarnaseid strateegiaid.

8. TULETAB MEELDE, et roma kogukonna suurus ning sotsiaalne ja majanduslik olukord on igas liikmesriigis väga erinev, mistõttu peaksid romade integratsiooni käsitlevad riigisisised lähenemisviisid olema kohapealsete olude ja vajadustega proportsionaalsed ja vastavalt nendele kohandatud. TUNNISTAB, et romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistikus sätestatud nõudeid tuleks kohaldada kooskõlas liikmesriikide vastavate õiguslike ja poliitiliste raamistikega.
9. TULETAB MEELDE 2013. aastal vastu võetud nõukogu soovitus romade tõhusaks integreerimiseks võetavate meetmete kohta, millega tugevdati ELi raamistikku ja kutsuti liikmesriike üles komisjoni igal aastal teavitama soovitusel võetud meetmetest ja laiemas sotsiaalse kaasamise kontekstis romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate või integreeritud poliitikameetmete rakendamisel saavutatud edust.
10. TERVITAB komisjoni 2016. aasta teatist ELi raamistiku rakendamise hindamise kohta ja nõukogu soovitus romade tõhusaks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta, TÕSTES KAHETSUSEGA ESILE teatistes selgelt rõhutatud asjaolu, et liikmesriikide meetmetest hoolimata on romade integreerimisel saavutatud vaid piiratud edu, eelkõige kohalikul tasandil. Põhjuste seas võib välja tuua sidusrühmade ebapiisava koostöö, kohalike omavalitsuste passiivsuse, olemasolevate rahaliste vahendite ebatõhusa kasutamise ja romade jätkuva diskrimineerimise.
11. TUNNISTAB, et praegune pagulaskriis esitab liikmesriikidele uusi väljakutseid ning loob vajaduse kogu ELis sotsiaalset ühtekuuluvust ja sotsiaalset lõimumist käsitleva Euroopa tasandi arutelu ja uute algatuste järele. SAMAL AJAL KINNITAB VEENDUNULT jätkuvat vajadust võtta integreeritud meetmeid selleks, et parandada Euroopa marginaliseerunud ja ebasoodsas olukorras olevate elanikerühmade, sealhulgas romade olukorda.

12. KINNITAB TAAS oma pühendumust romade integreerimisele, sealhulgas 2011. aastal kehtestatud ja 2013. aastal nõukogu soovitusega täiendatud ELi raamistiku rakendamisele, ning oma kindlat soovi tagada, et kõiki olemasolevaid poliitilisi, õiguslikke ja rahalisi vahendeid kasutatakse täielikult romade ja muu elanikkonna vahelise lõhe kaotamiseks.
13. Tervitab eesistujariigi Slovakkia ja Euroopa Komisjoni poolt ühiselt korraldatud roma noorte mõjuvõimu suurendamist käsitleva kõrgetasemelise konverentsi tulemusi, mis andsid kinnitust kiireloomulisest vajadusest roma noorte mõjuvõimu suurendada ja neid romade integreerimise poliitikasse aktiivselt kaasata. Ühtlasi esitati tungiv üleskutse kaasata roma noori senisest palju enam neid mõjutava peavoolupoliitika kujundamisse. Osalejad nimetasid kindla eesmärgina roma noorte arendamist kandvaks jõuks romade integreerimisel Euroopa Liidus. Eriti rõhutati kohustust suurendada roma noorte osalemist noorsooprogrammides ja -meetmetes.

KUTSUB LIIKMESRIIKE TUNGIVALT ÜLES

14. Kiirendama romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ja integreeritud poliitikameetmete rakendamist vastavalt ELi raamistikus võetud kohustusele ja nõukogu soovitusel, pöörates erilist tähelepanu soolisele mõõtmele ja roma noorte olukorrale.
15. Suurendama romade sotsiaalseks ja majanduslikuks integreerimiseks tehtavaid pingutusi, eeskätt kohalikul tasandil.
16. Riigisiseseid tavasid arvestades hindama oma romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate tõhusust ja neid korrapäraselt ajakohastama, määrama kindlaks selged meetmed ning seadma mõõdetavad eesmärgid ja vahe-eesmärgid, et kiirendada romade integratsiooniprotsessi, võttes arvesse käesolevates järeldustes esitatud soovitusi.

17. Tagama kas peavoolupoliitika või suunatud meetmete abil võrdse juurdepääsu tööturule ja haridusele, et võimaldada romadel rakendada oma potentsiaali tööturul. Töötute romade tööalase paindlikkuse, liikuvuse ja konkurentsivõime suurendamiseks on vaja eelkõige haridus- ja tööhõivepoliitika omavahelist koostoimet. Oma osa on selles ka regionaalarengupoliitikal, mis peaks aitama luua vähim arenenud piirkondades jätkusuutlikke töövõimalusi.
18. Toetama roma noorte tööalast konkurentsivõimet, töötades vastavalt riigisisestele tavadele välja programme, mille eesmärk on aidata neil edukalt tööturule siseneda. Edendama kutseõppe ja töökohapõhise õppe alast poliitikat, individuaalseid nõustamisteenuseid, sotsiaalset ettevõtlust ja esimese töökogemuse programme, samuti suuremaid tööhõivevõimalusi avalikus sektoris, eelkõige haridussüsteemis, et ennetada vaesuse põlvkondadevahelist edasikandumist roma kogukondades. Tagama roma noorte samaväärsed hüved, mida pakutakse noorte tööhõive algatuse ja noortegarantii meetmete raames teistele noortele.
19. Astuma samme roma noorte mõjuvõimu suurendamiseks kaasava poliitikakujundamise mehhanismide edendamise kaudu, et anda neile sõnaõigus neid otseselt mõjutavates poliitikavaldkondades.
20. Tagama, et roma noorte olukorraga tegeletakse peavoolu noorsoopoliitika või suunatud meetmete raames.
21. Tagama, et roma laste olukorraga tegeletakse peavoolupoliitika või suunatud meetmete raames.
22. Tagama, et roma naiste ja tütarlaste erilise olukorraga ühiskonnas tegeletakse soolise võrdõiguslikkuse peavoolupoliitika või suunatud meetmete raames ning et nimetatud meetmed lisatakse romasid käsitlevatesse riiklikesse integratsioonistrateegiatesse ja integreeritud poliitikameetmetesse.

23. Hõlbustama ennetavat ja osaluspõhist lähenemisviisi integratsioonile, kaasates asjaomased sidusrühmad, k.a roma naised ja noored, romadele suunatud meetmete kavandamisse, rakendamisse, järelevalvesse, poliitika läbivaatamisse ja aruandlusesse. Koguma sidusrühmade seisukohti (eelkõige romade seisukohti kohalikul tasandil) romade integreerimisel tehtud edusammude ning lahendamata probleemide kohta.
24. Arendama vajaduse korral edasi asjakohaseid andmekogumis-, seire- ja aruandlusmeetodeid, et toetada tulemuslikku tõenduspõhist poliitikat. Etnilise päritolu alusel eristatud andmete koostamise metoodika tuleks jätta liikmesriikide otsustada ning need meetodid peavad olema kooskõlas liikmesriigi riigisisese õigusraamistiku ja subsidiaarsuse põhimõttega. Kui etnilise päritolu alusel eristatud andmeid ei ole õiguslikel põhjustel võimalik koguda või on need andmed piiratud, võib alternatiivseid usaldusväärseid andmeid koguda muu meetodi abil. Kasutama töökindlat riiklike strateegiate tõhususe jälgimise ja hindamise süsteemi. Tagama, et rahalised vahendid jõuavad lõplike abisaajateni ning suunatud ja/või peavoolumeetmete mõju roma kogukonnale on piisavalt dokumenteeritud ja seda on võimalik korralikult hinnata.
25. Suurendama jõupingutusi kõigi haridussüsteemis esinevate eraldatuse vormide kõrvaldamiseks, edendades roma laste juurdepääsu kaasavale, kvaliteetsele alusharidusele ja lastehoiule. Võtma meetmeid selle tagamiseks, et kõik lapsed saaksid kasutada täiel määral õigust haridusele. Lõpetama roma laste eraldamise erikoolidesse, kuna see on sotsiaalse tõrjutuse üks vorme. Andma roma lastele kaasavas tavalises keskkonnas kvaliteetset põhi-, kesk- ja kõrgharidust ning edendama kindlameelselt nende edukat suundumist koolist edasistele õpingutele või tööturule.
26. Tagama peavoolupoliitika või suunatud meetmete abil romadele võrdse juurdepääsu universaalsetele esmastele või eritervishoiuteenustele. Vajaduse korral tagama rahaliste vahendite eraldamine romadele mõeldud tervishoiualastele vahendusprogrammidele. Laiendama juurdepääsu tervishoiuteenustele, suurendades seejuures roma kogukondade terviseteadlikkust ja parandades nende juurdepääsu vaktsineerimisele ja ennetavatele teenustele.

27. Hoidma ära edasised põhjendamatud romade sunniviisilised väljatõstmised, tagades, et sunniviisiline väljatõõtmine toimub alati täielikus kooskõlas liidu ja riigisisese õigusega ning rahvusvaheliste inimõiguslaste lepingutega, eeskätt Euroopa inimõiguste konventsiooniga. Tagama, et asjaomastele isikutele teatatakse väljatõõtmisest mõistliku aja jooksul ette ning antakse piisavat teavet ning et välja tõõtetud peredele pakutakse kooskõlas riigi õigusega sobivat alternatiivset eluaset.
28. Tunnistama romade diskrimineerimist ja nende vastu suunatud rassismi ning sellest lähtuvalt võtma riigi ja kohalikul tasandil meetmeid, et rakendada ja jõustada diskrimineerimise, rassismi, ksenofoobia, vihakuritegude ja vihakõne vastaseid õiguslikke tagatise, kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga ja eelkõige selle artikliga 21 ning nõukogu 28. novembri 2008. aasta raamotsusega 2008/913/JSK teatud rassismi ja ksenofoobia vormide ja ilmingute vastu võitlemise kohta kriminaalõiguse vahenditega. Võitlema romade vastu suunatud rassismi (või nn romavastasuse) kõigi vormide vastu, kuna sellest saab alguse nende sotsiaalne tõrjutus ja diskrimineerimine.
29. Võitlema romadega seotud eelarvamuste vastu muule elanikkonnale suunatud teadlikkuse suurendamise ja mainekujundusmeetmete kaudu, mille raames näiteks edendatakse romade positiivset kuvandit või tutvustatakse nende kultuuri, keelt ja ajalugu muu hulgas koolide või õlikoolide õppekavade osana, meedias ja teadusuuringute abil.
30. Suurendama jõupingutusi, et tagada rassilise võrdõiguslikkuse direktiivi 2000/43/EÜ tegelik tõhus kohaldamine, sealhulgas tagades, et piirkondlikud ja kohalikud haldusnormid ei ole diskrimineerivad ega soodustaks eraldatust.
31. Võttes teadmiseks Euroopa Parlamendi resolutsiooni 2015/2612, tunnustama ja mälestama II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi ohvreid vastavalt riigi tavadele.
32. Suurendama romade integratsiooni riiklike kontaktpunktide mõjuvõimu, tagades neile vajalikud ressursid ja sobivad tõõtingimused ning andes neile piisavad volitused oma koordineerimisõlesannete täitmiseks.

PALUB KOMISJONIL TUNGIVALT

33. Viia läbi romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiade aastani 2020 kehtiva ELi raamistiku vahehindamise ning esitama 2020. aasta järgse romade integratsiooni strateegia, sealhulgas ettepaneku nõukogu soovitusel läbivaatamiseks.
34. Uurida, kuidas oleks võimalik tagada töötute roma noorte kasutamata potentsiaali rakendamine noortele suunatud tööhõivepoliitika kaudu.
35. Jätkuvalt toetada, suunata ja rahastada riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi ametiasutusi, roma kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid roma integratsioonis aktiivselt osalejaid, eelkõige kohalikke osalejaid, kelle töö on otseselt seotud roma kogukondadega, ning aidata suurendada nende suutlikkust, soodustamaks nende aktiivset tegevust.
36. Edendada sidusrühmade dialoogi, koostööd ja tõhusate tavade jagamist, kasutades nii romade kaasamise riiklikke platvorme kui ka Euroopa platvormi.

KUTSUB KOMISJONI JA LIKMESRIIKE ÜLES tihedas koostöös ja vastavalt igaühe pädevusele

37. Edendada romade, eelkõige roma noorte mõjuvõimu suurendamist, aktiivset kaasatust ja asjakohast osalemist poliitika kujundamise, otsustusprotsessi ja poliitika elluviimise kõigil tasanditel, pöörates erilist tähelepanu tööhõive- ja haridusvõimalustele.
38. Tagama, et romade integreerimise poliitika muutuks kõigi asjaomaste poliitikavaldkondade, sealhulgas strateegia „Euroopa 2020“ lahutamatuks osaks.

39. Tagama, et kõiki olemasolevaid vahendeid, sealhulgas riiklikke rahalisi vahendeid ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahalisi vahendeid kasutatakse tõhusalt, integreeritult ja üksteist täiendavalt. Lisaks hõlbustama juurdepääsu marginaliseerunud elanikerühmade, sealhulgas romade sotsiaalse kaasamise edendamiseks ette nähtud rahalistele vahenditele ja suurendama ELi rahaliste vahendite kasutamise määra suurimate roma kogukondadega riikides ning kooskõlas romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiates kehtestatud prioriteetidega.
40. Kasutama Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti olemasolevaid uurimusi ja analüüse tulemustele orienteeritud seire- ja aruandlusnäitajate kehtestamiseks, mis aitaks kõigil asjaomastel asutustel tagada, et romade integreerimiseks ette nähtud avaliku sektori rahalisi vahendeid kasutatakse läbipaistvalt, vastutustundlikult ja tõhusalt.
41. Jätkama romade integreerimise alast koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide ja organitega, näiteks Euroopa Nõukoguga.
42. Jätkama olemasolevate ELi tasandi vahendite ja mehhanismide, nagu romade integreerimise riiklike kontaktpunktide, romade kaasamise Euroopa platvormi, parimate tavade vahetamise ja romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate aastani 2020 kehtiva ELi raamistiku kontekstis kehtestatud aruandlussüsteemi kasutamist. Hindama ja vajaduse korral tõhustama nimetatud vahendeid vastavalt kohalikele oludele, et viia tõhusalt ellu riigisisest poliitikat.
-

Viited

Euroopa Ülemkogu. – Euroopa Ülemkogu 23.–24. juuni 2011. aasta kohtumise järeldused, dokument EUCO 23/1/11 REV 1, punkt 13.

Nõukogu. – Nõukogu järeldused romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku kohta aastani 2020. ELT C 258, 2.9.2011, lk 6.

–Nõukogu soovitus romade tõhusaks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta. ELT C 378, 24.12.2013, lk 1.

Komisjon. – Teatis „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020“. 8727/11.

–Euroopa Komisjon – Avaldus. Romade holokausti mälestuspäev: esimese asepresidendi Frans Timmermansi ja volinik Věra Jourová avaldus.

http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-5444_en.htm?locale=en

–Teatis „Euroopa sotsiaaldiguste teemalise arutelu käivitamine“. 7276/16

–Teatis „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistiku ja nõukogu soovituse (romade tõhusaks integratsiooniks liikmesriikides võetavate meetmete kohta) rakendamise hindamine“. 10800/16 + ADD 1.

Euroopa Parlament. – Raport „Romade kaasamist käsitlev ELi strateegia“. A7-0043/2011.

–Arvamus romade kaasamist käsitlevate riiklike strateegiate Euroopa raamistiku sooliste aspektide kohta [*sic!*] Strateegiad. 2013/2066(INI). A7-0349/2013.

–15. aprilli 2015. aasta resolutsioon rahvusvahelise romade päeva puhul romade diskrimineerimise kohta Euroopas ning II maailmasõja ajal toimunud romade genotsiidi mälestuspäeva tunnustamise kohta ELis. P8_TA(2015)0095.

Muu. – Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi aruanne „Vaesus, sooline kuuluvus ja ebavõrdsuse põimunud vormid ELis. Ülevaade A-valdkonna elluviimisest. Naised ja vaesus Pekingi tegevusprogrammis ((12132/16 ADD 1))“.